

OCENA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM W ROKU AKADEMICKIM 2019/2020

1. WSTĘP

Rok akademicki 2019/2020 był jednym z najtrudniejszych w historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, na co złożyły się przede wszystkim dwa czynniki:

Po pierwsze z początkiem roku akademickiego wszedł w życie nowy Statut Uczelni, który został dostosowany do wymogów tzw. „ustawy 2.0” i przyniósł daleko idące zmiany organizacyjne, w tym w zakresie zarządzania dydaktyką. Liczba wydziałów została ograniczona z 12 do 8 następujących:

- Wydział Humanistyczny;
- Wydział Nauk Przyrodniczych;
- Wydział Nauk Społecznych;
- Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych;
- Wydział Prawa i Administracji;
- Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji w Cieszynie;
- Wydział Teologiczny;
- Szkoła Filmowa im. Krzysztofa Kieślowskiego.

Jako jednostki wspierające kształcenie utworzono 4 kolegia:

- Kolegium Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych;
- Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu;
- Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych;
- Szkoła Języka i Kultury Polskiej.

Kształcenie doktorantów powierzono zaś dwóm szkołom doktorskim:

- Szkoła Doktorska w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach – prowadząca kształcenie w wszystkich dyscyplinach nauki, w których Uczelni posiada uprawnienie do nadawania stopnia doktora;

- Międzynarodowa Środowiskowa Szkoła Doktorska przy Centrum Studiów Polarnych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach – prowadząca kształcenie w dyscyplinach matematyka, nauki o Ziemi i środowisku oraz inżynieria materiałowa we współpracy z Instytutami PAN: Geofizyki, Matematycznym oraz Oceanologii.

Całkowitej przebudowie uległa struktura wydziałowych pionów zarządzania kształceniem. W miejsce dotychczasowych funkcji i organów (które były rozmaite i w zasadzie każda jednostka miała odrębną, swoistą strukturą organizacji dydaktyki) dla każdego kierunku studiów lub grupy kierunków pokrewnych Rektor powołał dyrektora kierunku (najczęściej wspieranego przez jednego zastępcę), odpowiedzialnego za całość spraw organizacji kształcenia^[1] i odpowiadającego przed dziekanem. Dyrektora w wykonywaniu jego zadań wspiera rada dydaktyczna kierunku studiów, która m.in. opiniuje propozycje zmian w programach studiów oraz realizuje procedury związane z zapewnianiem jakości kształcenia^[2]. W składzie rady dydaktycznej znajdują się w szczególności studenci reprezentujący wszystkie właściwe kierunku i poziomy studiów. Dyrektorzy kierunków, obok reprezentantów studentów, wchodzi w skład wydziałowej komisji ds. kształcenia i studentów, na której czele stoi prodziekan ds. kształcenia i studentów odpowiedzialny za koordynowanie organizacji dydaktyki na wydziale oraz za wydawanie rozstrzygnięć i decyzji w indywidualnych sprawach studentów^[3]. Prodzekani ds. kształcenia i studentów wraz z reprezentantami studentów i kierownikami właściwych działów administracji tworzą uczelnianą Komisję ds. kształcenia i studentów, współpracującą z Prorektorem ds. kształcenia i studentów i opiniującą programy studiów przed ich przyjęciem przez Senat UŚ oraz wszelkie akty prawa wewnętrznego Uczelni dotyczące kształcenia i spraw studenckich^[4]. Tak zaprojektowana struktura zapewnia klarowny podział kompetencji i odpowiedzialności za poszczególne zadania, umożliwia koordynację prac i przepływ informacji, a także zapewnia możliwie szeroką partycypację studentów w zarządzaniu kształceniem. Potwierdzeniem prawidłowości jej konstrukcji był fakt, że Uczelnia poradziła sobie z ogromnymi wyzwaniami dydaktycznymi jakie przyniosła pandemia.

Światowa pandemia wirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę COVID-19 była bez wątpienia największym problemem z jakim zmierzył się Uniwersytet Śląski w omawianym roku akademickim, a zapewne w całej swej historii. W semestrze letnim wymusiła ona przejście całego Uniwersytetu Śląskiego na nauczanie prowadzone zdalnie. Wiązało się z szeregiem wyzwań

dydaktycznych, organizacyjnych i technicznych. Większość osób prowadzących zajęcia oraz studentów nie miała wcześniej doświadczeń w prowadzeniu lub uczestniczeniu w kształceniu zdalnym. Uczelnia dysponowała co prawda zarówno platformą do zdalnego kształcenia w formie asynchronicznej – Moodle, jak i licencją dla wszystkich członków Wspólnoty UŚ na oprogramowanie MS Office 365, w skład którego wchodzi program MS Teams umożliwiający zdalne kształcenie w formie synchronicznej. Wdrożenie zajęć w oparciu o ww. narzędzia wymagało jednak czasu, którego niestety było bardzo mało. Nadrzędnym celem było zaś zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim członkom wspólnoty Uczelni. W związku z tym w semestrze letnim dopuszczono do prowadzenia zajęć w zasadzie dowolnej formie zdalnej i przy wykorzystaniu wszelkich możliwych kanałów – maila, portali społecznościowych, telefonów, etc. tak, by proces dydaktyczny był kontynuowany najlepiej, jak to w danej sytuacji było możliwe. Oczywiście musiało to odbić się negatywnie na jakości prowadzonych zajęć. Zważywszy jednak na ogólnie bardzo trudną sytuację na całym świecie fakt, iż zajęcia w semestrze letnim udało się doprowadzić do końca, a następnie przeprowadzić sesję egzaminacyjną w formule zdalnej należy uznać za duży sukces Uniwersytetu. Warto przy tym podkreślić, że zapewnienie możliwie wysokiej w danych warunkach jakości kształcenia od początku było priorytetem dla Władz Uczelni – zarówno na poziomie rektorskim, dziekańskim jak i dydaktycznym poszczególnych kierunków. Równolegle podjęto bardzo duży wysiłek na rzecz przeszkolenia pracowników i studentów w korzystaniu z narzędzi do kształcenia zdalnego oraz zakupu dużych ilości sprzętu (komputerów, kamer internetowych, słuchawek, mikrofonów etc.) za kwotę ok 900 tys. zł, który udostępniany był pracownikom i studentom najbardziej takiego wsparcia potrzebującym. Wysiłki te zaowocowały możliwością organizacji zajęć w kolejnym roku akademickim wyłącznie przy wykorzystaniu MS Teams (kształcenie synchroniczne) i Moodle (kształcenie asynchroniczne), co pozwoliło wyeliminować najpoważniejsze problemy w zakresie jakości kształcenia prowadzonego zdalnie.

Skierowanie głównej uwagi na samo zapewnienie realizacji zajęć oraz specyfika kształcenia w tak trudnych warunkach sprawiły, że nie sposób było w standardowy sposób realizować wszystkich normalnych procedur związanych z zapewnianiem jakości kształcenia, w związku z czym część działań została odpowiednio zmodyfikowana (np. ankietę oceny pracy nauczycieli akademickich w sem. letnim przeprowadzono po raz pierwszy i jednocześnie

w całości zdalnie), a realizację części innych odłożono na kolejny rok akademicki (np. przeprowadzanie hospitacji było w wielu przypadkach utrudnione). Reforma Uczelni oraz pandemia stanowią więc dwa główne konteksty, które należy uwzględniać analizując dane dotyczące jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020.

^[1] Zakres zadań dyrektora kierunku określony jest w § 35 Regulaminu Organizacyjnego UŚ: <http://bip.us.edu.pl/regulamin/regulamin-organ-admin>

^[2] Zakres zadań rady dydaktycznej kierunku określony jest w § 16 Regulaminu Organizacyjnego UŚ: <http://bip.us.edu.pl/regulamin/regulamin-organ-admin>

^[3] Zakres zadań prodziekana ds. kształcenia i studentów określony jest § 32 ust. 1 Regulaminu Organizacyjnego UŚ: <http://bip.us.edu.pl/regulamin/regulamin-organ-admin>

^[4] Zakres zadań Komisji ds. kształcenia i studentów określony jest w § 77 Statutu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach <http://bip.us.edu.pl/statut-uniwersytetu-slaskiego>

2. WYBRANE PROCEDURY WDRAŻANIA KSZTAŁCENIA ZDALNEGO W SYTUACJI ZAKAZU PROWADZENIA ZAJĘĆ W KONTAKCIE BEZPOŚREDNIM

Problemy związane z jakością kształcenia w roku akademickim 2019/2020 miały charakter strukturalny, niespecyficzny dla konkretnego kierunku. Drugi semestr roku 2019/20 miał wyjątkowy i bezprecedensowy przebieg. W skali uczelni podjęto natychmiastowe działania mające na celu eliminację wszelkich możliwych ograniczeń (sprzętowych, komunikacyjnych, umiejętności) i przeniesienie nauki w tryb zdalny:

- a) interwencyjne wdrożenie deklaracji prowadzenia zajęć w przestrzeni online z dnia 10-13 marca 2020 roku (załącznik nr 1);
- b) sporządzenie na podstawie deklaracji pracowników i istniejących harmonogramów zajęć zaktualizowanych harmonogramów zajęć w formule zdalnej i upublicznienie ich;
- c) monitorowanie jakości kształcenia w formule zdalnej poprzez zabiegi konsultacyjne czy ankietyzacyjne, którym poddawano zarówno studentów jak i pracowników, czasami efektem takich aktywności były różnego rodzaju

raporty, m.in.: Raport pt. „Zdalne kształcenie na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” (Załącznik nr 2).

Przeprowadzona w I semestrze kolejnego roku ankietyzacja ogólnouniwersytecka dotycząca wprowadzonych zmian świadczy o udanym przeniesieniu zajęć do formuły zdalnej. Wnioski z tego badania opinii przyjęły kształt następujących rekomendacji:

REKOMENDACJE DZIAŁAŃ WSPIERAJĄCYCH JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA W FORMULE ZDALNEJ W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM PO PRZEPROWADZONYM BADANIU JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

Rekomendacji udzielono na podstawie analizy badania, które odbyło się w dniach 2-8 listopada 2020 r. za pośrednictwem platformy MS Forms. W badaniu wzięło udział 1233 wykładowców (zwrotność na poziomie 65% w skali uczelni) oraz 7131 studentów (zwrotność na poziomie 36% w skali uczelni).

Ankietyzacja wykładowców		
Wydział	L. pracowników	L. respondentów
Wydział Humanistyczny	581	436
		75%
Wydział Nauk Przyrodniczych	273	97
		36%
Wydział Nauk Społecznych	256	256
		100%
Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych	323	176
		54%
Wydział Prawa i Administracji	124	46
		37%
Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji	186	104
		56%
Wydział Teologiczny	41	28
		68%
Szkoła Filmowa	60	29
		48%
Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych	46	44
		96%
Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu	20	17
		85%
Uniwersytet Śląski (zbiorczo)	1910	1233
		65%

Ankietyzacja studentów		
Wydział	L. studentów	L. respondentów
Wydział Humanistyczny	6711	2241
		33%
Wydział Nauk Przyrodniczych	945	645
		68%
Wydział Nauk Społecznych	4681	1263
		27%
Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych	2126	683
		32%
Wydział Prawa i Administracji	3681	1414
		38%
Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji	1065	562
		53%
Wydział Teologiczny	283	115
		41%
Szkoła Filmowa	412	208
		50%
Uniwersytet Śląski (zbiorczo)	19904	7131
		36%

Rekomendacje w zakresie prowadzenia i uczestniczenia w zajęciach w formule zdalnej:

- warto włączać kamerki w trakcie zajęć, zwłaszcza wtedy, gdy zabiera się głos, czyni to mówiących wiarygodnymi, warto pokazać się zarówno w momencie powitania, jak i żegnając się pod koniec zajęć **[studenci, nauczyciele akademicy]**;
- warto pamiętać, że kształcenie zdalne rządzi się innymi zasadami, niż spotkania w sytuacji bezpośredniej i dostosowywać metodycznie zajęcia do innego kanału komunikacji, warto zapoznać się z [Przewodnikiem po kształceniu zdalnym w Uniwersytecie Śląskim](#) **[nauczyciele akademicy]**;
- należy korzystać z zalecanych na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach narzędzi do kształcenia na odległość, a mianowicie MS Teams oraz Platformy Moodle **[nauczyciele akademicy]**;
- warto umożliwić Studentom rejestrowanie treści zajęć nie tylko w postaci dźwięku (jak przewiduje to obecny [Regulamin Studiów](#) – § 6 pkt 19), ale i obrazu, z równoczesnym przekazaniem informacji, że nagrania takiego w żaden sposób nie można rozpowszechniać i należy szanować prawa autorskie **[nauczyciele akademicy]**;
- warto poinformować Prowadzącego o nagrywaniu dźwięku oraz należy zapytać Prowadzącego o możliwość nagrywania również obrazu **[studenci]**;

Rekomendacje w zakresie skutecznej komunikacji o zasadach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:

- warto przedstawić Studentom i Nauczycielom akademickim prowadzącym zajęcia na konkretnym kierunku studiów wyniki badania jakości kształcenia, a zwłaszcza zalecenia dyrekcji mające pomóc w dalszej pracy w formule zdalnej **[dyrekcje kierunków]**;

- warto przedstawić Nauczycielom akademickim pracującym na konkretnym wydziale wyniki badania jakości kształcenia, a zwłaszcza zalecenia władz dziekańskich mające pomóc w dalszej pracy w formule zdalnej **[prodziekani ds. kształcenia i studentów lub pełnomocnicy dziekana ds. jakości kształcenia i akredytacji]**;
- warto przygotować tutoriale/filmy, prezentujące założenia savoir-vivre'u w sytuacji kształcenia zdalnego oraz obsługę platform zdalnej edukacji z perspektywy studenta **[wybrane jednostki administracji centralnej]**;
- należy zweryfikować przejrzystość i intuicyjność wiadomości dotyczących kształcenia zdalnego prezentowanych na stronie www.zdalny.us.edu.pl oraz www.us.edu.pl **[wybrane jednostki administracji centralnej]**;

Rekomendacje w zakresie organizacji kształcenia w formule zdalnej:

- należy zdecydowanie przeciwdziałać prowadzeniu zajęć przy użyciu innych narzędzi, niż zalecanych na Uniwersytecie Śląskim, a mianowicie MS Teams oraz Platformy Moodle **[dyrekcje kierunków]**;
- warto optymalizować dzienny plan zajęć **[nauczyciele akademicy, dyrekcje kierunków]**;

Rekomendacje w zakresie monitorowania kształcenia w formule zdalnej i możliwych rezultatów monitorowania:

- warto monitorować realizację zajęć za pomocą dostępnych narzędzi, między innymi poprzez hospitację zajęć w formule zdalnej **[dyrekcje kierunków]**;
- warto zachęcać nauczycieli akademickich do uczestniczenia w szkoleniach w zakresie metodyki zdalnego kształcenia **[dyrekcje kierunków]**;

- warto organizować dla studentów krótkie szkolenia z obsługi narzędzi wykorzystywanych w kształceniu na odległość **[prodziekani ds. kształcenia i studentów lub pełnomocnicy dziekana ds. jakości kształcenia i akredytacji]**.

3. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA WYSOKIEJ JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W 2019/2020 ROKU W SYTUACJI KSZTAŁCENIA BEZPOŚREDNIEGO, JAK I W MOMENCIE PRZEJŚCIA NA ZDALNE KSZTAŁCENIE W SYTUACJI PANDEMII

a) Spotkania dyrekcji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi

W związku z koniecznością przejścia w tryb nauczania zdalnego i ograniczeniem bezpośrednich kontaktów, pojawił się niespotykany dotąd problem natury komunikacyjnej. Nagła i nieoczekiwana zmiana wymagała czasu, aby dostosować możliwości i sposoby kontaktowania się. Jednak po zaznajomieniu się z możliwościami technologicznymi dostępnych platform (takich jak MS-Teams) i poradzeniu sobie z problemami sprzętowymi, komunikacja przebiegała poprawnie i uwzględniała zarówno interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych podczas prac nad tworzeniem, modernizowaniem lub opiniowaniem programów kształcenia, udziału zainteresowanych osób w posiedzeniach Rad Dydaktycznych czy innych zebraniach koleżeńskich.

b) Ankietyzacja studentów

Realizacja ankiety w omawianym roku odbyła się na podstawie *Zarządzenia nr 85/2015 z dnia 16-06-2015 Rektora UŚ w sprawie ankiety oceny pracy nauczyciela akademickiego* (z późniejszymi zmianami), które następnie zostało zmienione przez *Zarządzenie nr 37/2020 z dnia 19-03-2020 Rektora UŚ w sprawie ankiety oceny pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego*. Nowe zarządzenie uwzględniało między innymi zmiany wprowadzone przez reformę administracyjną UŚ, poprawiało procedurę przeprowadzania ankiety, dookreślało kwestię związaną z dostępem do wyników oraz ochronę danych osobowych, a także zawierało wzory kwestionariuszy ankiet (w języku polskim i angielskim).

- Ankietyzacja w semestrze zimowy została przeprowadzona tradycyjnie za pomocą papierowych kwestionariuszy ankiety. W skali uczelni badanie odbyło się na 1159 zajęciach, wykorzystując 20022 kwestionariuszy (średnio na jedno zajęcie wykorzystano ponad 17 formularzy). Dyrektorzy kierunków lub władze dziekańskie często rozszerzały pole badań o pracowników nieetatowych (w tym doktorantów). Dlatego dodatkowo przeprowadzono ankietę na 129 zajęciach, wykorzystując 2598 kwestionariuszy. Łącznie w semestrze zimowym ankietą została przeprowadzona na 1288 zajęciach, wykorzystując 22620 kwestionariuszy. Średnia ocen w semestrze zimowym wyniosła 4,56.
- Wybuch pandemii i konieczność realizacji zajęć w trybie zdalnym w trakcie semestru letniego postawił przed uczelnią i wydziałami poważne wyzwanie związane z koniecznością ustawowego obowiązku realizacji ankiety. Rozwiązanie trudnego zadania zostało powierzone w szczególności informatykom z Działu Informatycznej Obsługi Toku Studiów, którzy w ekspresowym tempie zostali zmuszeni do dostosowania systemów informatycznych do przeprowadzenia ankiety również w trybie zdalnym, przy jednoczesnym zachowaniu wszystkich zasad poufności i wypracowanych dotychczas procedur.
- W trakcie ankietyzacji w semestrze letnim przeankietowano 1429 zajęć prowadzonych przez pracowników etatowych (ze względu na krótki czas wdrożenia i skomplikowaną architekturę zrezygnowano z ankietyzacji pracowników nieetatowych i doktorantów). Średnia ocen w skali Uniwersytetu wyniosła 4,51.
- Zaimplementowany system nie był doskonały, powodował pewne problemy natury technicznej, a mianowicie konieczność włączania ankiety wszystkim nauczycielom przypisanym do danego modułu, mimo iż dyrekcja wskazywała do ankietyzacji tylko pojedyncze zajęcia. W niektórych przypadkach skutkowało to niską zwrotnością. Elektroniczny formularz do wypełnienia był udostępniony studentom za pośrednictwem serwisu USOSweb. Studenci, ze względu na mnogość wyświetlanych formularzy, braku wiedzy o dostępności ankiety czy braku konieczności logowania się do USOSweb często rezygnowali z wypełniania

kwestionariuszy. Studenci podnosili również kwestie obaw związanych z zachowaniem anonimowości.

- W skali Uniwersytetu, w całym roku akademickim, przeprowadzono ankietę na 2588 zajęciach (prowadzonych przez pracowników etatowych), uzyskując średni wynik 4,53. Poniższe tabelki, prócz podstawowych informacji statystycznych, pokazują również liczbę ocen, jaką uzyskali nauczyciele akademicki w danym przedziale średnich.

Uszczegółowione wyniki dla Uniwersytetu 2019-2020 semestr zimowy	
średnia	4,56
odchylenie standardowe	0,42
mediana	4,68
Przedział średnich	Liczba ocen
5	58
4,8-4,99	354
4,5-4,79	371
4-4,49	246
3,5-3,99	96
3,0-3,49	27
2-2,99	6
1-1,99	1

Uszczegółowione wyniki dla Uniwersytetu 2019-2020 semestr letni (ankieta online)	
średnia	4,51
odchylenie standardowe	0,62
mediana	4,72
Przedział średnich	Liczba ocen
5	183
4,8-4,99	410
4,5-4,79	395
4-4,49	252
3,5-3,99	82
3,0-3,49	51
2-2,99	42
1-1,99	14

Uszczegółowione wyniki dla Uniwersytetu 2019-2020 semestr zimowy i letni (online)	
średnia	4,53
odchylenie standardowe	0,54
mediana	4,7
Przedział średnich	Liczba ocen
5	241
4,8-4,99	764
4,5-4,79	766
4-4,49	498
3,5-3,99	178
3,0-3,49	78
2-2,99	48
1-1,99	15

- Wyniki ankiety oceny pracy nauczyciela akademickiego tradycyjnie są dostępne w Portalu Pracownika (pp.us.edu.pl). W Portalu można również zapoznać się ze skanami pisemnych komentarzy studentów (jeśli ankieta była przeprowadzona w sposób tradycyjny) lub komentarzami dodanymi w ankiecie elektronicznej.

c) Hospitacje

W raportowanym roku akademickim hospitacje nie były często wykorzystywanym narzędziem monitorowania jakości kształcenia. Pierwszym powodem było to, że zwyczajowo hospitacje planuje się na II semestr roku akademickiego, a wtedy właśnie w wyniku zaostrzającej się pandemii doszło do konieczności przejścia z kształcenia bezpośredniego na online i wdrażania technik nauczania zdalnego. Ze względu na potrzebę powszechnej izolacji, świadomość zagrożenia pandemią i konieczności wdrożenia technik kształcenia na odległość w trybie absolutnie awaryjnym hospitacje stały się narzędziem rzadziej wykorzystywanym. Zgłaszane problemy dydaktyczne rozwiązywano zazwyczaj na bieżąco na drodze rozmów ze studentami i pracownikami. W sytuacji niemożliwości rozwiązania diagnozowanych problemów można było skorzystać z wdrożonej w Uniwersytecie Śląskim procedury interwencyjnej hospitacji.

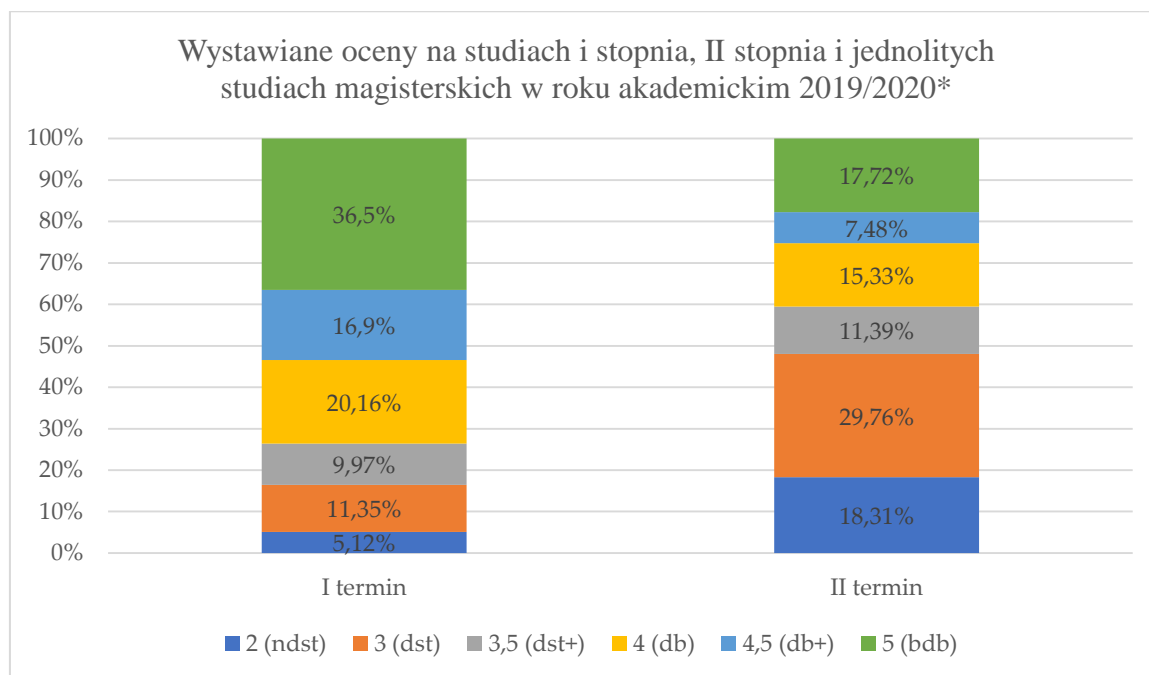
W roku akademickim 2019/2020 przeprowadzono następującą liczbę hospitacji:

Podział liczby wszystkich przeprowadzonych hospitacji zajęć w jednostce ze względu na stanowisko (i grupę pracowniczą) prowadzącego hospitowane zajęcia			
Stanowisko	Grupa pracowników badawczo-dydaktycznych	Grupa pracowników dydaktycznych	Grupa pracowników nieetatowych
Profesor	5		
Profesor uczelni	12	1	
Adiunkt	39	10	
Asystent	6	5	
Lektor		7	
Instruktor			
Pracownik na umowie cywilnoprawnej			12
Doktorant			23
Razem	62	23	35

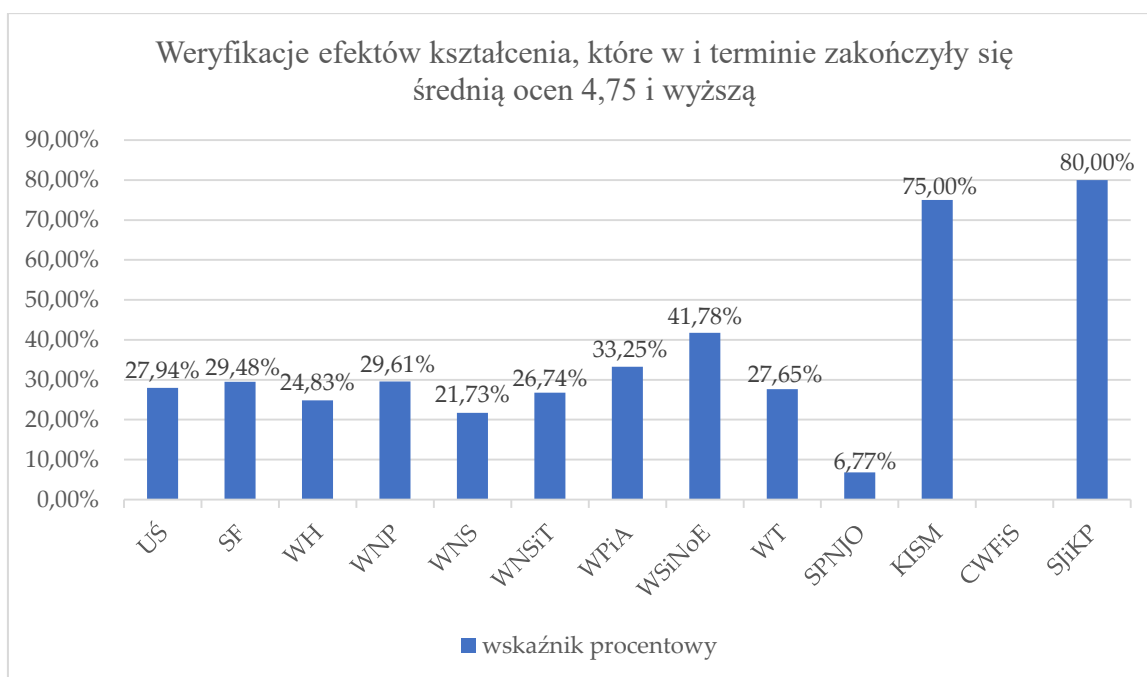
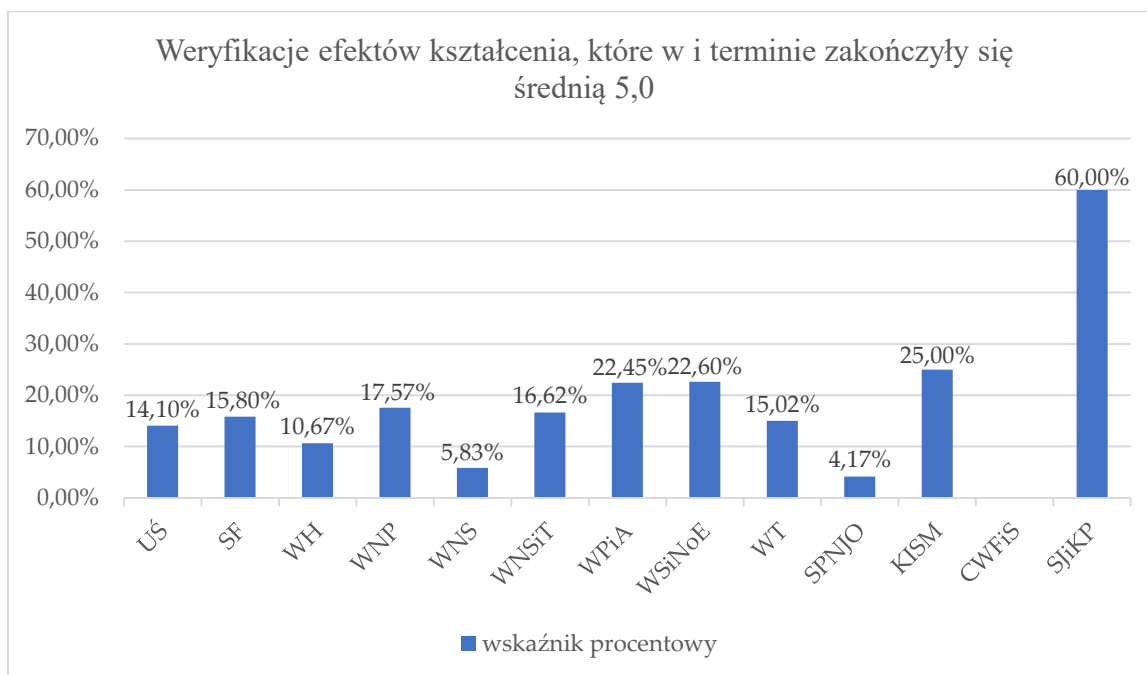
4. ANALIZA WYNIKÓW SESJI ORAZ DYPLOMOWANIA

Po raz trzeci na poziomie ogólnouczelnianym została przeprowadzona analiza wyników obu sesji egzaminacyjnych oraz procesu dyplomowania. w związku z reorganizacją struktury uczelni dane porównywać można jednak jedynie na poziomie ogólnym - analizy czasowe dotyczące poszczególnych wydziałów możliwe będą dopiero w kolejnych latach. Także z powodu zmian strukturalnych pewne dane nie zawsze sumują się do 100%. Od tego roku wskazane zostały natomiast różnice między wynikami na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych.

- a. Łączna liczba modułów wyniosła 17239, z czego 14559 na studiach stacjonarnych i 2680 na studiach niestacjonarnych.
- b. Liczba ocen wystawionych w pierwszym terminie wynosiła 516628 (w roku 2017/2018: 526095), a w drugim terminie 26804 (w roku 2017/2018: 35582).
- c. Zdawalność w pierwszym terminie wyniosła 94,88% (w roku 2017/2018: 94,17%), z czego na studiach stacjonarnych było to 95,28%, a na niestacjonarnych 92,96%.
Zdawalność w drugim terminie wyniosła 81,69% (w roku 2017/2018: 83,05%), z czego na studiach stacjonarnych było to 83,83%, a na niestacjonarnych 74,66%.
- d. Niezdawalność ostatecznie wynosi więc jedynie 0,94%, z czego na studiach stacjonarnych 0,76%, a na niestacjonarnych 1,78%. Obserwowane na wszystkich kierunkach studiów zmniejszanie się grup wraz z kolejnymi latami studiów nie wynika, jak wydaje się, bezpośrednio z negatywnych ocen – decyzję o odejściu studenci podejmują jeszcze przed przystąpieniem do weryfikacji efektów uczenia się.

- e. Szczególnie zwraca uwagę weryfikacja efektów kształcenia kończąca się w pierwszym terminie średnią 5,0. Łącznie na UŚ było to 2431 modułów (14,10% wobec 17,62% w roku 2017/2018). z tego na studiach stacjonarnych było to 2149 (14,76%), a na niestacjonarnych 262 (9,78%). Trzeba jednak zaznaczyć, że w wielu przypadkach problem wynika ze specyfiki modułu (np. seminariów dyplomowych lub wykładów monograficznych). Na taki wynik rzutuje również mała liczebność niektórych grup zajęciowych. Warto również zauważyć, że średnią 4,75 i wyżej zakończyło się aż 4817 modułów (27,94%), z czego na studiach stacjonarnych 4179 (28,70%), a na niestacjonarnych 611 (22,80%).

- f. Warto też zwrócić uwagę na to, że łącznie modułów, na których w ramach weryfikacji efektów kształcenia wszystkie oceny były takie same było 2755 (co daje 15,98%). Na studiach stacjonarnych było to 2435 (16,73%), zaś na niestacjonarnych 298 (11,34%).
- g. Analogicznie do wcześniejszych analiz zwrócono także uwagę na weryfikacje efektów uczenia się kończącą się dominantą 2,0. Na poziomie UŚ było to 566 modułów (3,28%), z czego na studiach stacjonarnych 450 (3,09%), a na niestacjonarnych 116 (4,33%).

h. W roku akademickim 2019/2020 przeprowadzono 4976 obron (rok wcześniej: 7245).

Rodzaj studiów:	Studia stacjonarne:	Studia niestacjonarne:
pierwszego stopnia	2361	253
drugiego stopnia	1416	320
jednolite magisterskie	410	216
łącznie:	4187	789

- i. Średnia ocena dla uczelni z prac dyplomowych wyniosła 4,61 (w roku 2017/2018: 4,52), z czego na studiach stacjonarnych 4,62, a na niestacjonarnych 4,53.
- j. Średnia z egzaminów dyplomowych wyniosła 4,65 (w roku 2017/2018: 4,63), z czego na studiach stacjonarnych 4,67, a na niestacjonarnych 4,58.
- k. W skali Uniwersytetu ostateczną ocenę z ukończenia studiów podniesiono 813 razy (w roku 2017/2018: 974), co daje 16,34% (w roku 2017/2018 ponad 13%), z czego na studiach stacjonarnych 688 (16,43%), a na niestacjonarnych 125 (15,84%).
- l. Najczęściej – procentowo – podwyższył ocenę Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji (34,80%) oraz Wydział Teologiczny (33,33%), zaś najrzadziej - Wydział Prawa i Administracji (4,31%).

Szczegółowe dane z rozbiciem na jednostki pokazuje poniższa tabela.

Jednostka	Ocena z pracy	Ocena z egzaminu	Średnia ze studiów	Wynik studiów	Ocena na dyplomie	Liczba obron	Podniesienia oceny	Podniesienia oceny (udział procentowy)
UŚ	4,61	4,65	4,29	4,47	4,74	4976*	813*	16,34%
SF	4,75	4,86	4,42	4,62	4,94	126	15	11,90%
WH	4,53	4,61	4,33	4,46	4,75	1611	311	19,30%
WNP	4,62	4,63	4,25	4,44	4,72	316	56	17,72%
WNS	4,59	4,68	4,34	4,49	4,75	1136	170	14,96%
WNSiT	4,69	4,60	4,25	4,45	4,68	456	50	10,96%
WPiA	4,65	4,61	4,03	4,33	4,48	813	35	4,31%
WSiNoE	4,72	4,84	4,53	4,66	5,15	454	158	34,80%
WT	5,57	4,75	4,42	4,54	4,97	51	17	33,33%

* - w analizie uwzględniono także obrony przypisane do starej struktury wydziałowej, jednak realizowane już w roku akademickim 2019/2020

5. ZMIANY W SPOSOBIE RAPORTOWANIA O JAKOŚCI KSZTAŁCENIA ZA ROK AKADEMICKI 2019/2020

W związku ze zmianami organizacyjnymi uczelni pojawiła się również potrzeba przyjrzenia się narzędziom służącym monitorowaniu jakości kształcenia oraz procedurze raportowania. Zdecydowanych zmian potrzebował między innymi wzór wydziałowego raportu w zakresie jakości kształcenia, który wymagał dostosowania do aktualnej struktury organizacyjnej oraz przededefiniowania zawartości (związanej z celowością pozyskiwanych informacji i raportowaniem konkretnych danych statystycznych). Pracę nad jego reformą (już w bieżącym roku akademickim) powierzono gronu pełnomocników ds. jakości kształcenia i akredytacji.

Wraz z rozpoczęciem roku akademickiego 2020/2021, została powołana Pełnomocniczka Rektora ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji dr hab. Katarzyna Sujkowska-Sobisz, prof UŚ, której zadaniem zostało między innymi koordynowanie pracami związanymi z zapewnianiem jakości kształcenia w uczelni. Analogicznie przywrócono również funkcje wydziałowych Pełnomocników Dziekana ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji.

Wydziałowymi pełnomocnikami zostali:

- dr Marzena Będkowska-Obłąk - Wydział Humanistyczny,

- dr hab. Martyna Rzętała, prof. UŚ - Wydział Nauk Przyrodniczych,
- dr Maciej Janowski - Wydział Nauk Społecznych,
- dr Agnieszka Kulawik - Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych,
- dr hab. Olga Sitarz, prof. UŚ - Wydział Prawa i Administracji,
- dr hab. Ewelina Konieczna, prof. UŚ - Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji,
- dr Monika Gwóźdź - Wydział Teologiczny,
- dr Adrian Robak - Szkoła Filmowa im. Krzysztofa Kieślowskiego.

Pełnomocnicy stworzyli konsultacyjny Zespół ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji, który jest wspierany organizacyjnie przez Biuro Jakości Kształcenia (działające w Dziale Jakości i Analiz Strategicznych).

Jednym z zadań powołanego Zespołu zostało stworzenie nowego i aktualnego wzoru raportu jakości kształcenia. Zespół zdecydował, że nowa procedura raportowania składać się będzie z dokumentów tworzonych na trzech poziomach: raportu z poziomu kierunku, z poziomu wydziału oraz z poziomu ogólnouczelnianego. Przygotowanie raportów kierunkowych powierzono dyrektorom kierunków. Dyrektorzy raportowali między innymi o kwestiach dotyczących doskonalenia programu, zapewniania wysokiej jakości kadry dydaktycznej, sesji egzaminacyjnej, praktyk studenckich czy hospitacji. W raportach zawarto szereg informacji istotnych z punktu widzenia władz dziekańskich. Raporty wydziałowe (analizujące między innymi dane zawarte w raportach kierunkowych) zostały przygotowane przez prodziekanów ds. jakości kształcenia i studentów przy współpracy z wydziałowymi pełnomocnikami ds. jakości kształcenia i akredytacji. Dokumenty koncentrują się na kwestiach istotnych z punktów widzenia całego wydziału. Raport ogólnouczelniany jest natomiast analizą stworzoną na podstawie informacji uzyskanych z kierunków, wydziałów oraz innych źródeł, które zostały opracowane przez Pełnomocniczkę Rektora ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji przy współpracy z Biurem Jakości Kształcenia.

Harmonogram prac nad raportem za rok akademicki 2019/2020 był następujący:

1. przygotowanie raportu jakości kształcenia przez dyrektorów: 14 stycznia - 7 lutego 2021 roku,
2. przygotowanie raportu jakości kształcenia z poziomu wydziału: 8-28 lutego 2021,

3. przygotowanie raportu jakości kształcenia z poziomu Uniwersytetu: 7 lutego-10 marca 2021 roku,
4. prezentacja raportu na Komisji kształcenia i studentów - 15 marca 2021 roku,
5. prezentacja raportu w trakcie obrad Senatu UŚ - 23 marca 2021 roku.

Niniejszy raport został stworzony na podstawie informacji uzyskanych dzięki nowej formule raportowania i nowych wzorów formularzy. Raport, wzory formularzy oraz procedura zostały zaaprobowane przez Komisję Kształcenia. Raporty wydziałowe są dostępne jako załączniki do niniejszego dokumentu.

6. DOBRE PRAKTYKI W ZAKRESIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA DEKLAROWANE W WYDZIAŁOWYCH RAPORTACH JAKOŚCI KSZTAŁCENIA (WYBÓR):

AKTYWNOŚCI BADAWCZE:

- Uczestniczenie studentów w badaniach naukowych poprzez udział w zespołach badawczych, kołach naukowych, zespołach projektowych, często o innowacyjnym charakterze.
- Stała obecność profesorów wizytujących w przestrzeni dydaktycznej.

UMIĘDZYNARODOWENIE:

- Szeroka oferta zajęć dydaktycznych prowadzonych w językach obcych, umożliwienie pisanie prac dyplomowych w językach obcych

PROGRAMY STUDIÓW

- Stałe wzbogacanie treści w zakresie humanistyki, nauk społecznych i ekonomicznych poprzez umożliwianie studentom nabycia wiedzy, dzięki której będą lepiej realizować efekty kształcenia, będą rozumieć współczesny świat, rozwijać tę wiedzę na innych kierunkach studiów i podejmować właściwe decyzje.
- Cykliczne spotkania koordynatorów modułowych w celu udoskonalenia istniejących programów studiów

- Ścisła współpraca z interesariuszami zewnętrznymi (otwarte fora dydaktyczne), w ramach której przygotowywana jest dodatkowa oferta dla studentów, doskonalone są programy studiów oraz realizowanego różnego rodzaju projekty

DOSKONALENIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

- Hospitacje zajęć dydaktycznych (koleżeńskie / doskonalące).
- Regularne spotkania ze studentami poświęcone uzyskaniu informacji zwrotnych na temat prowadzonych zajęć dydaktycznych i programu studiów.
- Organizację zajęć w formie tutoringowej – zalety: indywidualizacja i personalizacja pracy ze studentem.

OTOCZENIE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE:

- Rozwijanie współpracy z przedsiębiorstwami i pracodawcami w celu ułatwienia studentom podjęcia praktyk zawodowych.
- Zaangażowanie praktyków do realizacji efektów uczenia się związanych z kompetencjami praktycznymi – powierzenie niektórych zajęć, organizowanie niektórych zajęć w terenie (np. szpitale, zakłady pracy, instytucje mundurowe).

7. PROBLEMY ZWIĄZANE Z JAKOŚCIĄ KSZTAŁCENIA PODNOSZONE W WYDZIAŁOWYCH RAPORTACH JAKOŚCI KSZTAŁCENIA (WYBÓR).

PERSONALNO-KADROWE:

- zmniejszenie się liczby kandydatów na studia,
- słaby stopień przygotowania kandydatów do studiowania, utrudniający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się,
- zbyt duża liczba studentów w grupach zajęciowych,
- zbyt mała liczba etatów dydaktyczno-badawczych,

INFRASTRUKTURALNO-PROCEDURALNE:

- niewystarczające wyposażenie pracowni laboratoryjnych,
- brak wystarczająco szybkiej reakcji na pojawiające się problemy dotyczące niedoboru sprzętu elektronicznego, zwłaszcza komputerów (zbyt długie procedury zamawiania sprzętu).

ZWIĄZANE z UMIĘDZYNARODOWIENIEM:

- mała mobilność studentów w programie MOST i ERASMUS+,

INNE:

- ugruntowane przekonanie wśród społeczności akademickiej, że rozwój naukowy jest, ważniejszy niż dydaktyka, co stwarza zagrożenie, że realizacja zajęć dydaktycznych postrzegana jest jako drugoplanowa,

8. INFORMACJE:

- **Nowe programy:**

- Filologia romańska, studia stacjonarne i I i II stopnia,
- Filologia rosyjska, studia stacjonarne i I i II stopnia,
- Filologia rosyjska, studia niestacjonarne I stopnia,
- Kognitywistyka, studia stacjonarne II stopnia,
- Kognitywistyka, studia niestacjonarne II stopnia,
- Logopedia, studia stacjonarne I stopnia
- Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, studia stacjonarne jednolite magisterskie,
- Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, studia niestacjonarne jednolite magisterskie,
- Pedagogika specjalna, studia stacjonarne jednolite magisterskie,
- Pedagogika specjalna, studia niestacjonarne jednolite magisterskie,
- Polityki miejskie i doradztwo publiczne, studia stacjonarne II stopnia,
- Polityki miejskie i doradztwo publiczne, studia niestacjonarne II stopnia,
- Mikro i nanotechnologia, studia stacjonarne I stopnia (inżynierskie),
- International Business Law and Arbitration, studia stacjonarne II stopnia.

- **Programy zlikwidowane:**

- Informacja w instytucjach e-społeczeństwa,
- Geofizyka, studia stacjonarne I stopnia,
- Geofizyka, studia stacjonarne II stopnia,

- Biologia żywności i żywienia, studia stacjonarne II stopnia,
- **Kierunki studiów po wdrożeniu Reformy Studiów II stopnia**
 - **Wydział Humanistyczny:**
 1. filologia angielska
 2. filologia germańska
 3. filologia romańska
 4. historia
 5. komunikacja promocyjna i kryzysowa
 6. międzynarodowe studia polskie
 7. twórcze pisanie i marketing wydawniczy
 - **Wydział Nauk Przyrodniczych:**
 1. biologia
 2. biotechnologia
 3. geografia
 4. geologia stosowana
 5. ochrona środowiska
 6. turystyka
 - **Wydział Nauk Społecznych:**
 1. bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe
 2. dziennikarstwo i komunikacja społeczna
 3. pedagogika
 4. politologia
 5. praca socjalna
 6. socjologia
 - **Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych:**
 1. fizyka medyczna,

2. informatyka (po studiach inżynierskich, w jęz. polskim i jęz. angielskim)
 3. matematyka,
 4. mechatronika,
 5. mikro i nanotechnologia.
- **Wydział Prawa i Administracji:**
 1. administrowanie środowiskiem
 - **Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji:**
 1. edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych
 2. edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej
 3. pedagogika
 4. projektowanie gier i przestrzeni wirtualnej
- **Kierunkowe akredytacje PKA:**
 - bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe,
 - doradztwo filozoficzne i coaching – studia I stopnia,
 - doradztwo filozoficzne i coaching – studia II stopnia,
 - dziennikarstwo i komunikacja społeczna,
 - edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych,
 - historia,
 - inżynieria materiałowa,
 - organizacja produkcji filmowej i telewizyjnej,
 - politologia
 - praca socjalna,
 - reżyseria,
 - socjologia.
 - **Zarządzenia, uchwały dotyczące jakości kształcenia**

- Zarządzenie nr 145 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 29 października 2019 r. w sprawie określenia Polityki jakości kształcenia na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach;
- Uchwała nr 490 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 28 stycznia 2020 r. w sprawie wytycznych dotyczących wymagań w zakresie tworzenia i zmiany programów studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach;
- Zarządzenie nr 37 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 19 marca 2020 r. w sprawie ankiety oceny pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego.

9. LISTA ZAŁĄCZNIKÓW (RAPORTÓW WYDZIAŁOWYCH)

- Załącznik nr 1. Deklaracja prowadzenia zajęć w przestrzeni online z dnia 10-13 marca 2020 roku;
- Załącznik nr 2. Zdalne kształcenie na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach;
- Załącznik nr 3. Raport z oceny kierunków studiów na Wydziale Humanistycznym w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020;
- Załącznik nr 4. Raport z oceny kierunków studiów na Wydziale Nauk Przyrodniczych w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020;
- Załącznik nr 5. Raport z oceny kierunków studiów na Wydziale Nauk Społecznych w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020;
- Załącznik nr 6. Raport z oceny kierunków studiów na Wydziale Nauk Ścisłych i Technicznych w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020;
- Załącznik nr 7. Raport z oceny kierunków studiów na Wydziale Prawa i Administracji w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020;
- Załącznik nr 8. Raport z oceny kierunków studiów na Wydziale Sztuki i Nauk o Edukacji w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020;

- Załącznik nr 9. Raport z oceny kierunków studiów na Wydziale Teologicznym w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020;
- Załącznik nr 10. Raport z oceny kierunków studiów w Szkole Filmowej im. Krzysztofa Kieślowskiego w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020.

